

Idagens Stolta Stad gör vi en vandring i Norrköpings innerstad. En vandring, som även mynnar ut i nedslag vid en rad byggnader.

Det gemensamma för dessa är att de alla är ritade av stadens förste stadsarkitekt på 1800-talet.

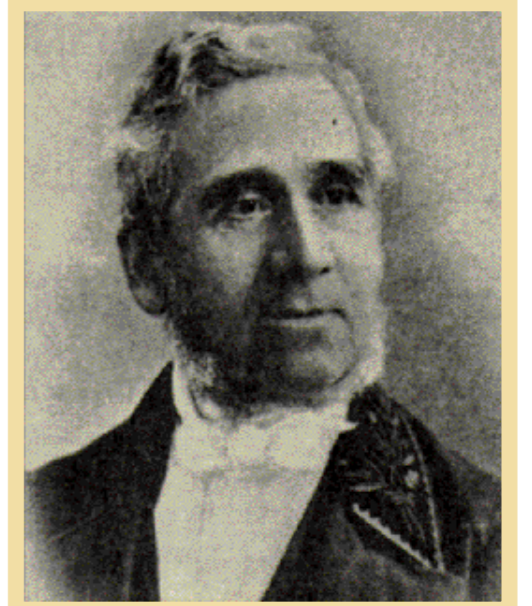
Det är även hög tid för en ny omgång i vår frågetävling i bilder, där det gäller att känna igen inslag i stadsbilden.

Redaktör: LASSE SÖDERGREN
Tfn: 011-200 151

Gymnastikhuset på Nygatan. Det var här vi realskolegrabbar drillades i en exercisliknande gymnastik av kapten Jönsson.

Foto: BJORN LARSSON

Stadsarkitekten Carl Theodor Malm satte sin prägel på stadsbilden i 1800-talets Norrköping. Och de flesta av hans byggnader består än idag.

I Carl Theodor Malms fotspår

Jag går i fotspåren av Carl Theodor Malm, den förste stadsarkitekten i Norrköping.

Det finns ett flertal arkitekter som har bidragit med viktiga inslag i stadsbilden. Namn som Bergsten, Northun, Flodin, Löfgren och Paulsson, Lallerstedt och von Schmalensee.

Men frågan är om inte Carl Theodor Malm är den som mest har satt sin prägel på innerstadens bebyggelse.

De flesta av hans byggnader är välbekanta. Exempelvis Swartziska huset, Arbis, Lärverket, gamla Kungsgårdsskolan, magasinet Konstantinopel, Stora hotellet och Olaigården. Eller industribyggnader vid Drags, Gryts och i Swartzarnas kvarter

Skolgatan och Knäppingsborgsgatan.

Men det finns även Malmska objekt som är mindre kända. Och till några av hans eftermälen har undertecknad samtidigt ett personligt förhållande. Men att det var Malm som var upphovsman till byggnaderna, det hade jag oftast ingen aning om, då när det begav sig.

Jag står framför gymnastikhuset på Nygatan, uppfört år 1867. Hos vissa av mina kamrater på 1960-talet hatat eftersom det här bedrevs så kallad hållningsgymnastik. Unga killar med plattföt skulle lära sig att råta på ryggen.

Byggnaden var inte heller så värst omtyckt av oss realskolegrabbar. Under stänk och stön drillades vi i gymnastik av kapten Jönsson. Vi längtade efter bollspel.

Men icke. Då var gymnastikhuset något man helst ville slippa. Idag kan jag i stället njuta av att Malm gav det ett tempel-liknande utseende och formen av en basilika.

På vägen ned mot stan passerar Kristinaskolan, en av Malms skolbyggnader i Norrköping.

Efter att ha tillträtt tjänsten som stadsarkitekt var den svenska folkskolestadgan ett faktum. Ett resultat av detta var att det efterhand fanns behov av skolhus och Carl Theodor Malm fick nu fullt upp.

Förutom Kristinaskolan bär han även ansvaret för De Geerskolan, Oscarsskolan, Karl-Johanskolan och Berzeliuskolan.

Min vandring genom innerstan tar mig

förbi Carl Theodor Malms egen bostad på Hospitalsgatan, ett tvåvåningshus med vindsvåning och två flyglar på gården.

Huset uppförde han själv år 1856 och här bodde han tillsammans med sin stora familj till sin död.

Vid gården på Hospitalsgatan bedrevs även undervisning vid Malmska flickskolan, som här gavs av Malms syster och hans döttrar.

I närheten ligger det annat av Malms hus, vilket har satt sina spår, inte bara hos mig, utan även hos många andra Norrköpingsbor.

Genom fönstren till det som en gång var krogen Kronan och senare restaurang Capri, går det att utrona att nu handlar det om försäljning av material som har med säkerhet att göra.

Kronan fungerade, likt restaurang Nordstjärnan och Druvan, med en folkligare och robustare avdelning, busan, och en något mer schangtil sådan, finan. Huset hade för övrigt tradition av utskänkning även innan Kronan.

Men 1971 var Kronans saga över. I stället förvandlades krogen senare till Restaurang och pizzeria Capri. Och den fromme och djupt religiöse Carl Theodor Malm vände sig förmodligen i sin grav på 70-talet.

Då var Capri synonymt med fullt ös. Hit gick det unga Norrköping för att träffas och svinga en bägre.

Det var trångt och det var hett. I den så kallade Kungens kurva vid baren stod alltid en av stamgästerna, Norrköpingsprofilen Nille Nilsson, och svettades.

Hans hög med svettiga servetter steg i takt med konsumtionen av Drambuie och att det blev allt varmare under kvällen.

Men även Capris tid var utmätt. Krogen slog igen och lokalerna byggdes om. Idag finns inget som minner om vare sig Capri eller Kronan.

Inte långt från Nya Torget ligger idag Kyrkans Hus, den kyrkliga samfällighetens administrationslokaler. Byggnaden är påfallande lik magasinet Konstantinopel, vilket i och för sig är naturligt. Båda är ritade av Malm.

Det kyrkliga huset som en ombyggnad åt John Swartz år 1850 av en tidigare magasinsbyggnad. Malm bär även ansvaret för den förråds- och stallbyggnad som sträcker sig från magasinet.

Innan kyrkan flyttade in på 70-talet var de här byggnader ganska förfallna. Idag utgör fint inslag i stadsbilden. Och är fallet med i stort sett samtliga av Malms byggnader. Om verksamheter har kommit o gått.

Men hans prägel på stadsbilden består.

FLANÖREN

ILASSE SÖDERGREN
staden, den

Carl Theodor Malms egen bostad på Hospitalsgatan. Huset uppfördes år 1856 och här bodde han med sin stora familj. Här bedrevs även undervisning vid den Malmska flickskolan.

Kyrkans Hus, den kyrkliga samfällighetens administrationslokaler, är påfallande likt magasinet Konstantinopel. Vilket i och för sig är naturligt. Både är ritade av Malm.

Den tidigare krogen Kronan, som senare förvandlades till Restaurang Capri. På 70-talet var Capri synonymt med fullt ös och hit gick det unga Norrköping för att svinga en bägre

STOLTA STADS BILDTÄVLING

4

FRÅGA 1
Den här välkända byggnaden, delvis uppförd cirka 1760, vilar på imponerande valv vars ursprung kan sträcka sig tillbaka till det medeltida Norrköping. Vad kallas byggnaden i fråga?
1. Ringborgska huset
X. Eschelsonska huset
2. Huset i Dalen

FRÅGA 2
På den här platsen låg förr en "klassisk" kioskserving som i folkmun begåvades med ett alldeles speciellt namn. Vilket var namnet?
1. Groggelund
X. Ringdåhls hörna
2. Café 32:an

FRÅGA 3
Den här byggnaden uppfördes år 1900 som Norra Flickläroverket. Men den kallas vid ett annat namn. Vilket?
1. Katedralskolan
X. Pihlska skolan
2. Swartziska friskolan

Svaret skickar du till Norrköpings Tidningar, 601 83 Norrköping. Senast 20 november vill vi ha ditt svar.

Märk kuvertet "Stolta Stad". Rätta svaren presenteras 29 november.

FRÅGA 1 Namn:
FRÅGA 2 Adress:
FRÅGA 3 Postnr: Postadress:

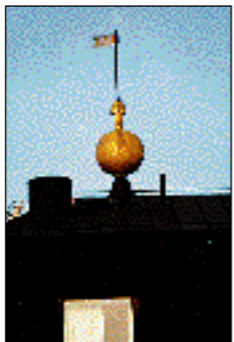
De tre först öppnade rätta svaren får varsitt NT-badlakan.

STOLTA STADS BILDTÄVLING

Här har ni svaren till tävling nr 3

FRÅGA 1 = X
Byggherren till Johannsborgs slott var hertig Johan.

FRÅGA 2 = 1
Denna detalj sitter på Gamla Centrallasarettet.

FRÅGA 3 = X
Här bodde stans första stadsarkitekt som hette Carl Theodor Malm.

De tre först öppnade rätta lösningarna har skickats in av:

Gunnel Carlsson, Norrköping. Jan Appलगren, Norrköping. Maud Haglund, Norrköping.

Ni får varsitt NT-badlakan. Grattis!

Kristinaskolan. När folkskolestadgan var ett faktum fanns det ett behov av skolhus. Och förutom Kristinaskolan bär Malm ansvaret för flera av Norrköpings skolbyggnader.